

Visande av språkkunskaper med studier som avlagts på Åland

Språkkunskapsvillkor

Till de allmänna villkoren för naturalisation hör ett språkkunskapsvillkor enligt 13 § 1 mom. 6 punkten i medborgarskapslagen (359/2003). Det innebär att sökanden när hans eller hennes ansökan om medborgarskap avgörs ska ha nöjaktig förmåga att i tal och skrift använda finska eller svenska eller i stället för dem ha motsvarande kunskaper i finskt eller finlandssvenskt teckenspråk. Bestämmelser om bevis på tillräckliga språkkunskaper för finskt medborgarskap finns i 17 § i medborgarskapslagen. Bestämmelser om undantag från språkkunskapsvillkoret finns i 18 b §.

De språkkunskaper som krävs i Finland motsvarar nivå B1 enligt den gemensamma europeiska referensramen¹ för språk. Det betyder att man reder sig i vardagslivet. Den nivå som krävs kan i en europeisk jämförelse betraktas som en aning över medelnivån. Alla länder ställer inte ens krav på språkkunskaper. För tillfället har till exempel Sverige inte sådana krav. I en del länder krävs endast muntliga språkkunskaper.

Sätt att visa språkkunskaper

I 17 § i medborgarskapslagen finns en förteckning över åtta alternativa sätt att visa att språkkunskapsvillkoret uppfylls. Att språkkunskapsvillkoret uppfylls kan visas genom avläggande av

- 1) en allmän språkexamen på färdighetsnivå tre,
- 2) språkexamen för statsförvaltningen med nöjaktig förmåga att använda språket i tal och skrift,
- 3) den grundläggande utbildningens lärokurs med finska eller svenska som modersmål eller som andra språk,
- 4) gymnasiets lärokurs med finska eller svenska som modersmål eller som andra språk,
- 5) en finsk- eller svenskspråkig studentexamen som innefattar ett godkänt vitsord i finska eller svenska som modersmål eller som andra språk,
- 6) en sådan yrkesinriktad grundexamen som avses i lagen om yrkesutbildning (630/1998) på finska eller svenska,
- 7) en sådan yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) på finska eller svenska,

---

¹I den gemensamma europeiska referensramen för språk är den lägsta nivån A1 och den högsta C2.
<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/level-descriptions>

11.06.2020

SM2019013
00.01.05.00
SMDno-2019-1971

8) sådana studier i finska eller svenska som avses i 6 § 1 mom. 1 punkten i statsrådets förordning om universitetsexamina (794/2004) eller i 8 § 1 mom. 1 punkten i statsrådets förordning om yrkeshögskolor (352/2003) eller ett mogenhetsprov på finska eller svenska.

Enligt detaljmotiveringen till paragrafen (RP 80/2010) innehåller bestämmelsen en uttömmande förteckning över de sätt på vilka tillräckliga språkkunskaper kan visas. Syftet har varit att påskynda behandlingen av medborgarskapsansökningar vid Migrationsverket. Det vanligaste sättet att visa sina språkkunskaper är att avlägga en allmän språkexamen på färdighetsnivå tre. Språkkunskaperna kan visas genom följande kombinationer av delprov: skriftlig och muntlig framställning, skriftlig framställning och talförståelse samt muntlig framställning och textförståelse.

Enligt Migrationsverket har förteckningen i 17 § i medborgarskapslagen över bevis på språkkunskaper underlättat myndighetens arbete jämfört med tidigare. Tidigare bestämmelser i medborgarskapslagen gjorde det möjligt att visa språkkunskaper på väldigt många olika sätt och Migrationsverket blev ofta tvunget att be Utbildningsstyrelsen om en lämplighetsbedömning av de intyg som sökanden hade lämnat in både på förhand och i samband med beslutsfattandet. Förfarandet gjorde behandlingen av medborgarskapsansökningar långsammare. Lagstiftning och praxis var inte heller tydliga och förutsägbara för sökandena.

Det att bevisen på språkkunskaper fastställs med en uttömmande förteckning torde vara fördelaktigt för både den som ansöker om medborgarskap och för den som ska tillämpa lagen. Det kan dock anses befogat att utreda om ytterligare några sätt att visa språkkunskaper kan fogas till förteckningen, som är avsedd att vara uttömmande. Detta gäller till exempel yrkesexamina som avlagts på Åland och motsvarar de yrkesexamina som avses i 17 § 6–7 punkten.

Studier som avlagts på Åland

Enligt 120 § i grundlagen har landskapet Åland självstyrelse enligt vad som bestäms i självstyrelselagen för Åland (1144/1991, *självstyrelselagen*). I 18 § i självstyrelselagen finns bestämmelser om landskapets lagstiftningsbehörighet och i 23 § bestämmelser om landskapets förvaltningsbehörighet. I 27 § finns bestämmelser om rikets lagstiftningsbehörighet och i 30 § bestämmelser om rikets behörighet i förvaltningsärenden. Landskapet har enligt 18 § 14 punkten lagstiftningsbehörighet bl.a. i frågor som berör undervisning.

I 17 § 6 och 7 punkten i medborgarskapslagen hänvisas det till den nationella lagstiftningen om yrkesutbildning. Den gällande lagens ordalydelse omfattar följaktligen inte yrkesutbildningen på Åland, som omfattas av landskapets lagstiftningsbehörighet.

Till det åländska utbildningssystemet hör grundskola, gymnasieutbildning och folkhögskoleutbildning. Dessutom finns det yrkeshögskoleundervisning och vuxenutbildning.² Grundläggande yrkesutbildning ordnas på Åland inom olika utbildningsprogram vid Ålands yrkesgymnasium. Studier vid yrkesgymnasiet leder till en gymnasieexamen med yrkesinriktning.³ Vid Ålands yrkesgymnasium kan man studera bl.a. till elmontör, husbyggare, rörmontör, frisör, merkonom, kock, servitör, närvårdare, datanom eller maskinmästare.⁴

² <https://www.regeringen.ax/utbildning-larande>

³ <https://www.regeringen.ax/utbildning-larande/utbildning-kurser/utbildning-pa-gymnasieniva>

⁴ <https://www.gymnasium.ax/alands-yrkesgymnasium/yrkesutbildningar-gymnasieexamen>

11.06.2020

SM2019013
00.01.05.00
SMDno-2019-1971

Bestämmelser om den grundläggande yrkesutbildningen finns i landskapslagen om gymnasieutbildning (2011:13, <https://www.regeringen.ax/alandsk-lagstiftning/alex/201113>). Enligt 7 § i lagen är undervisningsspråket, med vissa undantag, svenska. Grundläggande yrkesutbildning motsvarar enligt 9 § 1 mom. tre års heltidsstudier som ska avläggas inom en tid på fyra år. Utbildningen ordnas i form av ett utbildningsprogram. Efter att ha avlagt grundläggande yrkesutbildning är det möjligt att arbeta inom ett specifikt yrke eller att fortsätta studera.

Tillämpningsområdet för landskapslagen om gymnasieutbildning omfattar mer än yrkesinriktad grundutbildning. I lagen finns enligt 1 § 1 mom. bestämmelser om gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå samt om gymnasieexamen. Med gymnasieutbildning avses enligt 2 § 1 mom. allmänbildande gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning, som leder till en examen. Med annan utbildning på gymnasienivå avses enligt 2 § 3 mom. till exempel kompletteringsutbildning.

Den grundläggande utbildningens och gymnasiets lärokurser nämns i 17 § i medborgarskapslagen utan hänvisningar till andra lagar. De kan på så sätt anses vara lämpliga för att visa att språkravet för att få medborgarskap uppfylls även om de avlagts på Åland. Den gymnasieexamen som avläggs på Åland kan betraktas som ett sätt att visa språkkunskaper jämförbart med studentexamen.

Slutsatser

Vid beredningen av 17 § i den gällande medborgarskapslagen har målet varit att göra förteckningen över sätt att visa språkkunskaper uttömmande och att Migrationsverket inte separat ska behöva utreda olika intygs lämplighet. Bestämmelserna har varit tydliga också för dem som ansöker om medborgarskap. Den här utgångspunkten bör iaktas även när lagen eventuellt kompletteras och preciseras. I praktiken är det viktigt för både den som ska tillämpa lagen och den som ansöker om medborgarskap att de villkor som anges i 17 § är sådana att det direkt framgår av examensbetyg eller av andra intyg om de uppfylls. Genom att jämföra intyget och 17 § i medborgarskapslagen ska man kunna dra en slutsats om huruvida det går att visa sina språkkunskaper med studierna eller examen i fråga.

Den grundläggande utbildningens och gymnasiets lärokurser nämns i 17 § i medborgarskapslagen utan hänvisningar till andra lagar. De kan på så sätt anses vara lämpliga för att visa att språkravet för att få medborgarskap uppfylls även om de avlagts på Åland.

Också den gymnasieexamen som avläggs på Åland kan betraktas som ett sätt att visa språkkunskaper jämförbart med studentexamen. Denna del av lagens ordalydelse skulle möjligen kunna preciseras.

Ett problem med förteckningen i 17 § i medborgarskapslagen, som avses vara uttömmande, är att yrkesexamen eller yrkesutbildning som avlagts på Åland inte beaktas i den. Dessa examina kan inkluderas i 17 § i medborgarskapslagen genom att man stryker hänvisningarna till den nationella lagstiftningen om yrkesutbildning. Alternativet är att man uppdaterar hänvisningarna, vilket skulle kräva att lagen även i fortsättningen uppdateras på den här punkten.